

Stimulans voor schoolmaatschappelijk werk

Schoolmaatschappelijk werk (SMW) kan een belangrijke bijdrage leveren aan goede en passende zorg in en rond het onderwijs. Elke intern begeleider / zorgcoördinator zal dit beamen. Scholen voelen zich vaak zeer gesteund en ontlast door de inzet van schoolmaatschappelijk werk, dat snelle en lichte vormen van hulp voor leerlingen en hun ouders/gezinnen kan bieden. Hoewel steeds meer gemeenten het belang van schoolmaatschappelijk werk inzien, is het nog lang niet zo dat elke school kan rekenen op ondersteuning door schoolmaatschappelijk werk. De omschrijving in de WMO 'bieden van licht-pedagogische hulp' laat gemeenten ook ruimte voor andere invullingen van deze taak dan de inzet van SMW. In de plannen van het kabinet voor wetgeving m.b.t. zorg in en om de school wordt voorgesteld dat scholen en gemeenten verplicht worden samen afspraken te maken over de preventieve inzet van hulpverlening en zorg, waaronder schoolmaatschappelijk werk, en de ZAT's. Daarbij wordt het SMW benoemd als vaste deelnemer aan de ZAT's.

Het Ministerie van OCW ziet al langere tijd de directe bijdrage die schoolmaatschappelijk werk kan leveren aan de zorg voor jeugdigen. Daarom kent OCW in het kader van 'Veiligheid en opvang van risicoleerlingen' al sinds 2005 middelen toe aan het primair en voortgezet onderwijs. In het PO zijn die middelen expliciet bestemd voor schoolmaatschappelijk werk. Ongeveer de helft van de WSNS-samenwerkingsverbanden kan hier aanspraak op maken. In het voortgezet onderwijs zijn deze middelen benoemd als 'versterking van de leerlingbegeleiding'.

Nu heeft OCW met ingang van 2009 ook voor het MBO middelen beschikbaar gesteld voor schoolmaatschappelijk werk. Doel ervan is deelnemers met psychosociale problemen die een voorspoedige schoolloopbaan in de weg staan, tijdig en professioneel te helpen dan wel door te verwijzen naar gespecialiseerde hulp. OCW stelt hiervoor € 15 miljoen beschikbaar. Dit zijn structurele middelen. Dit bedrag wordt evenredig over de ROC's/AOC's verdeeld. Deze deelnemers lopen het vaakst vertraging op in hun schoolloopbaan of vallen uit, als gevolg van sociaal-emotionele of andere problemen. Die doelgroep is met name geconcentreerd in de niveaus 1 en 2 van het beroepsonderwijs, zowel in de beroepsopleidende als de beroepsbegeleidende leerweg.

Schooluitval is vaak het gevolg van een gebrek aan tijdige en adequate hulp. Schoolmaatschappelijk werk kan hierin een voor deelnemers beslissende wending ten goede brengen door op tijd passende hulp te bieden. De school is de vind- en werkplaats van de MBO-deelnemer; daar moet de zorg dan ook verleend worden. Onder schoolmaatschappelijk werk wordt door de staatssecretaris verstaan: een vorm van gerichte hulpverlening, waarbij de SMW-er de volgende taken heeft: consultatie bieden, signaleren, informatie en advies geven en doorverwijzen. De schoolmaatschappelijk werker voert daartoe gesprekken met de deelnemer en/of ouders. Als dit niet voldoende is om de problemen op te lossen kan via het Zorg- en adviesteam (ZAT) andere hulp ingeschakeld worden.

Net als in het PO betreft het hier geormerkte middelen. Het ministerie laat de instellingen daarbij vrij in de manier waarop het SMW wordt ingericht. Instellingen kunnen SMW inkopen bij aanbieders in de regio, maar zij kunnen ook zelf SMW-ers in dienst nemen. In dat geval is afstemming met lokale welzijnsinstellingen van groot belang voor het realiseren van korte lijnen met de lokale voorzieningen en voor de noodzakelijke scholing en werkbegeleiding van de SMW-ers. Dat is immers geen core business van ROC's/AOC's.

Voor alle schoolbesturen / instellingen die schoolmaatschappelijk werk willen inrichten, of dat nu in PO, VO of MBO is, zijn vooraf goede afspraken nodig met het SMW over taakinfilling, werkrelaties met de scholen en voorwaarden voor een goede taakuitvoering. Voor het PO is hiervoor in 2006 een publicatie uitgegeven onder de titel "Schoolmaatschappelijk werk in uitvoering". Voor het MBO is een dergelijke publicatie in voorbereiding. De NVMW (Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk

Werkers), functiegroep SMW, heeft onlangs een vernieuwde brochure uitgebracht over de inhoud, kwaliteit, positionering en een competentieprofiel van schoolmaatschappelijk werk.

Voor AMW-instellingen betekent de recente maatregel van OCW dat er een groot beroep zal worden gedaan op maatschappelijk werkers met kennis van de schoolpraktijk, bij voorkeur opgeleid als schoolmaatschappelijk werker. Ook betekent de maatregel dat de smw-er moet beschikken over kennis en kunde in het bieden van hulp aan jongvolwassenen.

Deze OCW-maatregel vormt een belangrijke bijdrage aan het voorkomen van voortijdig schoolverlaten en vergroten van de loopbaankansen van jongeren. Wanneer ook in het PO en VO voor alle scholen schoolmaatschappelijk werk beschikbaar is, kunnen nog meer jongeren (en hun ouders/gezinnen) nog vroegtijdiger geholpen worden.